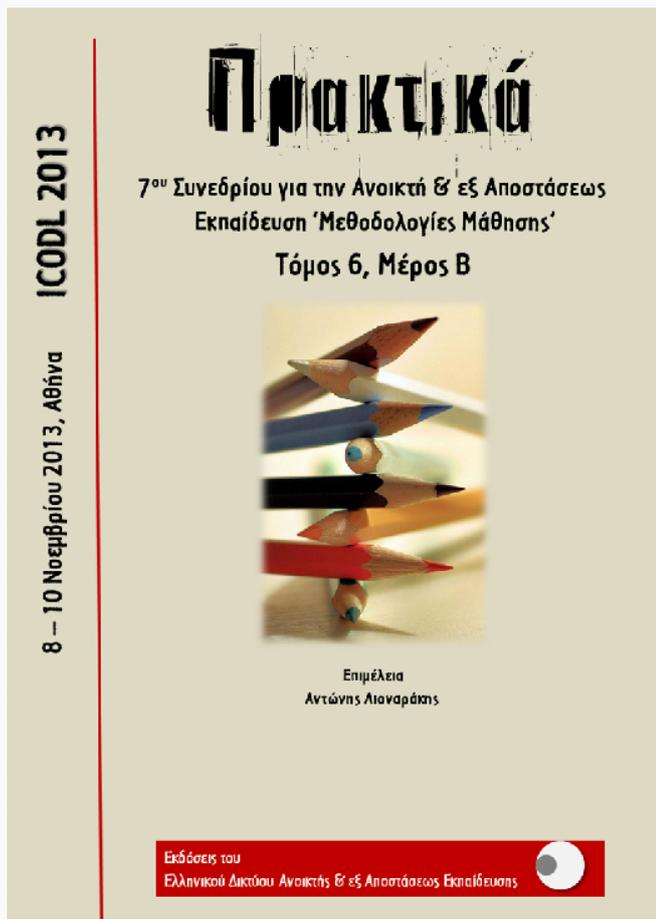

Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Τόμ. 7, Αρ. 6B (2013)

Μεθοδολογίες Μάθησης

Ηλεκτρονικό Tandem: μία εναλλακτική μέθοδος εκμάθησης της ξένης γλώσσας

Κυριακή Παλαπανίδη

doi: [10.12681/icodl.594](https://doi.org/10.12681/icodl.594)

Ηλεκτρονικό Tandem: μία εναλλακτική μέθοδος εκμάθησης της ξένης γλώσσας

E - tandem: an alternative method of learning a foreign language

Κυριακή Παλαπανίδα

Μέλος Σ.Ε.Π. στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Διδάκτωρ Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας στη Διδασκαλία της Ισπανικής ως Ξένης Γλώσσας του
Πανεπιστημίου Antonio de Nebrija

kelpagon@gmail.com

Abstract

The objective of the present paper is to present an alternative method of foreign language learning, the tandem. We try to define it, we refer to the way that it can work and how it can be applied in language learning. Next, we are focusing our interest on the electronic tandem and analyze certain digital tools that are used in implementing this particular process. The tools are categorized by the type of communication (synchronous or asynchronous) that they achieve and their presentation includes information about what these tools are, how they are used and whether their use is easy, the way they can help the participants throughout the process, but also the problems associated with their use. More specifically, we refer to the chat, the videoconference and the virtual worlds which are considered tools of synchronous communication. We also analyze the e mail and the blog, which are tools of asynchronous communication. Finally, we refer to the use of the social media in the tandem process, which are considered tools that combine synchronous with asynchronous communication. Our final objective is to inform the teachers and students of the foreign languages about the possibilities that the tandem offers and to motivate educational institutions to incorporate the particular method in their educational programs.

Keywords: *tandem language learning, chat, videoconference, virtual worlds, e mail, blog, social media*

Περίληψη

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να παρουσιάσει μία εναλλακτική μέθοδο εκμάθησης των ξένων γλωσσών, το *tandem*. Αναφερόμαστε στο τί είναι το *tandem*, πώς λειτουργεί και με ποιούς τρόπους μπορεί να εφαρμοστεί. Στη συνέχεια, επικεντρώνουμε το ενδιαφέρον μας στο ηλεκτρονικό *tandem* και αναλύουμε κάποια ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης διαδικασίας. Τα εργαλεία παρουσιάζονται κατηγοριοποιημένα ανάλογα με την μορφή επικοινωνίας που επιτυγχάνουν (σύγχρονη ή ασύγχρονη) και η παρουσίαση τους περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με το τί ακριβώς είναι αυτά τα εργαλεία, πώς χρησιμοποιούνται και κατά πόσο είναι εύκολη η χρήση τους, με ποιόν τρόπο μπορούν να βοηθήσουν τους συμμετέχοντες στη διαδικασία *tandem*, αλλά και ποιά ζητήματα μπορούν να προκύψουν κατά τη χρήση τους. Συγκεκριμένα, αναφερόμαστε στο *chat*, στην τηλεδιάσκεψη και στους εικονικούς κόσμους, που θεωρούνται εργαλεία σύγχρονης επικοινωνίας. Επίσης, αναλύουμε το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και το ιστολόγιο, που είναι εργαλεία ασύγχρονης επικοινωνίας. Τέλος, αναφερόμαστε στη

SECTION B: applications, experiences, good practices, descriptions and outlines, educational activities, issues for dialog and discussion

χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για τη διεξαγωγή του *tandem*, που θεωρούνται εργαλεία που συνδυάζουν τη σύγχρονη με την ασύγχρονη επικοινωνία. Απώτερος σκοπός μας είναι να ενημερώσουμε τους διδάσκοντες και τους σπουδαστές των ξένων γλωσσών για τις δυνατότητες που τους προσφέρει το *tandem* και να δώσουμε ένα ερέθισμα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα ώστε να ενσωματώσουν τη συγκεκριμένη μέθοδο στα εκπαιδευτικά τους προγράμματα.

Λέξεις-κλειδιά: εκμάθηση ξένης γλώσσας μέσω *tandem*, *chat*, τηλεδιάσκεψη, εικονικοί κόσμοι, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ιστολόγιο, μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Εισαγωγή

Οι έρευνες των τελευταίων χρόνων στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών (ΞΓ) έχουν δείξει αυξημένο ενδιαφέρον για τις πρακτικές που ευνοούν την αυτονομία των σπουδαστών. Στόχος τους είναι οι σπουδαστές να απεγκλωβιστούν σταδιακά από τον παραδοσιακό, παθητικό ρόλο τους, κατά τον οποίο καθοδηγούνταν από το διδάσκοντα στην εκμάθηση της ΞΓ, και να υιοθετήσουν μία πιο υπεύθυνη στάση μαθαίνοντας να αυτενεργούν και να παίρνουν πρωτοβουλίες κατά τη διάρκεια της εν λόγω διαδικασίας.

Επιπλέον, όλοι όσοι ασχολούνται με την έρευνα και τη διδασκαλία των ΞΓ τονίζουν την ανάγκη της επαφής των ξενόγλωσσων σπουδαστών με τη γλώσσα στόχο στην αυθεντική της μορφή και την έκθεση τους σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας. Η επικοινωνία αυτή μπορεί να επιτευχθεί αν υπάρχει δυνατότητα παρουσίας του μαθητή στη χώρα στην οποία ομιλείται η γλώσσα στόχος. Σε διαφορετική περίπτωση, μπορεί να επιδιωχθεί η κάλυψη αυτής της ανάγκης με διαφορετικούς τρόπους.

Μία από αυτές τις μεθόδους, που προωθούν την αυτονομία των σπουδαστών των ΞΓ και εξασφαλίζουν την άμεση επαφή τους με φυσικούς ομιλητές, είναι η εκμάθηση της ΞΓ μέσω *tandem*. Στην παρούσα εισήγηση, θα αναφερθούμε εν συντομία στο τι είναι η μέθοδος διδασκαλίας *tandem* και με ποιό τρόπο μπορεί να πραγματοποιηθεί. Στη συνέχεια, θα επικεντρωθούμε στο ηλεκτρονικό *tandem* και σε κάποια ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή του.

Στόχος μας είναι να γίνει κατανοητό πώς λειτουργεί η συγκεκριμένη μέθοδος, και πώς η εξέλιξη της τεχνολογίας διευκολύνει την εφαρμογή της. Θεωρούμε ότι η καλύτερη ενημέρωση θα συμβάλλει στην ενθάρρυνση των ερευνητών να κάνουν έρευνα σχετικά με αυτήν την πραγματικά καινοτόμα αλλά και σύμφωνη με τις ανάγκες της εποχής μας μέθοδο εκμάθησης της ΞΓ, αλλά και θα αποτελέσει ερέθισμα για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα για ένταξη της συγκεκριμένης μεθόδου στα εκπαιδευτικά τους προγράμματα.

1. Τι είναι το *tandem*;

Το *tandem* είναι μία μέθοδος εκμάθησης ΞΓ, που βασίζεται στην ανταλλαγή γνώσεων και πληροφοριών μεταξύ δύο μαθητών με διαφορετικές μητρικές γλώσσες. Το κάθε μέλος της ομάδας έχει ως μητρική γλώσσα τη γλώσσα την οποία θέλει να μάθει το άλλο. Δηλαδή, ένα ζευγάρι *tandem* μπορεί να είναι ένας Έλληνας, που θέλει να μάθει Ισπανικά και ένας Ισπανός, που θέλει να μάθει Ελληνικά. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, ο ένας σπουδαστής βοηθάει τον άλλο στην εκμάθηση της ΞΓ, αλλά και του μεταφέρει πληροφορίες για τον πολιτισμό και την καθημερινή ζωή της χώρας που διαμένει.

Οι βασικές αρχές αυτής της διαδικασίας, όπως έχουν καθοριστεί από τους Little / Brammerts (1996), είναι η διγλωσσία, η αυτονομία και η αμοιβαιότητα. Το *tandem*

βασίζεται στην αρχή της διγλωσσίας, δηλαδή στη χρήση δύο γλωσσών ισότιμα, αφού και οι δύο σπουδαστές πρέπει να επωφεληθούν με τον ίδιο τρόπο από τη συγκεκριμένη διαδικασία. Σχετικά με την αυτονομία, ο συμμετέχων είναι υπεύθυνος για την πορεία του στην εκμάθηση της ΞΓ, δηλαδή παίρνει αποφάσεις μόνος του σχετικά με το τί θέλει να μάθει, με ποιόν τρόπο και πότε. Όσον αφορά την αμοιβαιότητα, η πορεία του κάθε μέλους εξαρτάται από το άλλο, αφού ο κάθε σπουδαστής επηρεάζει με τις γνώσεις και τις δεξιότητες του τη διαδικασία εκμάθησης της ΞΓ του άλλου.

Η όρος *tandem* προέρχεται από την ονομασία του ποδηλάτου με τις δύο σέλες (Morán Manso, 1998) στο οποίο δύο άνθρωποι κάνουν πετάλι και συνεργάζονται ταυτόχρονα για να πετύχουν έναν κοινό σκοπό. Κατά αυτήν την έννοια, ο όρος αυτός θεωρήθηκε κατάλληλος για τη μέθοδο διδασκαλίας των ΞΓ που περιγράψαμε.

2. Από το *tandem* στο ηλεκτρονικό *tandem*

Οι τρόποι εφαρμογής της συγκεκριμένης μεθόδου διδασκαλίας ποικίλλουν. Υπάρχει η δυνατότητα της προσωπικής επαφής (*face to face tandem*), κατά την οποία, σύμφωνα με την Lera (2006), τα μέλη της ομάδας συναντιούνται σε κάποιο εκπαιδευτικό κέντρο, όπου διεξάγεται η συζήτηση μεταξύ τους. Με αυτό τον τρόπο, οι συμμετέχοντες επικεντρώνονται στην καλλιέργεια της προφορικής γλωσσικής παραγωγής.

Ωστόσο, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τη δημιουργία του *Internet* δημιουργήθηκε η δυνατότητα η ίδια διαδικασία να γίνεται ηλεκτρονικά (*e tandem*), έτσι τα περισσότερα προγράμματα *tandem* γίνονται, πλέον, ηλεκτρονικά. Όπως υποστηρίζει η Lera (2006), σε αυτήν την περίπτωση, η τεχνολογία καταφέρνει να ξεπεράσει τα φυσικά εμπόδια του τόπου και του χρόνου, αφού οι συμμετέχοντες μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους ενώ βρίσκονται χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά.

Κατά τα πρώτα χρόνια δημιουργίας του διαδικτύου μέσω των εφαρμογών του *Web 1.0* δόθηκε η δυνατότητα μίας σχετικής αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ χρηστών με τα *e mails* και τα *web forms*. Ωστόσο, παρά την προφανή χρησιμότητα αυτής της υπηρεσίας για τη διεξαγωγή του *e tandem*, είναι επίσης έκδηλη η έλλειψη πραγματικά αμφίδρομης και σύγχρονης επικοινωνίας μεταξύ των χρηστών. Αυτή ακριβώς την ανάγκη στο επίπεδο της επικοινωνίας ήρθε να καλύψει το καινούργιο μοντέλο *Web 2.0*, που δημιουργήθηκε ως νέα εκδοχή του παραδοσιακού μοντέλου του *Internet Web 1.0*.

Το *Web 2.0* και η εμφάνιση της νέας γενιάς εφαρμογών του, προσφέρει πλέον νέες δυνατότητες σε ό,τι αφορά τη διεξαγωγή της διαδικασίας του ηλεκτρονικού *tandem*, καθώς εξασφαλίζει την άμεση επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο μεταξύ περισσότερων των δύο χρηστών, τη διαδικτυακή συνάντηση με άλλους χρήστες, φυσικούς ομιλητές της ΞΓ, σε τρισδιάστατα ψηφιακά περιβάλλοντα, και τη δημιουργία *on line* κοινοτήτων.

3. Εργαλεία επικοινωνίας για τη διεξαγωγή του ηλεκτρονικού *tandem*

Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για να διεξαχθεί το ηλεκτρονικό *tandem* χωρίζονται σε κατηγορίες ανάλογα με το είδος της επικοινωνίας που αναπτύσσεται. Υπάρχουν τα εργαλεία σύγχρονης ηλεκτρονικής επικοινωνίας, όπως το *chat*, η τηλεδιάσκεψη (*videoconference*) και οι εικονικοί κόσμοι *MUVEs* (*Multi-User Virtual Environments*), με τα οποία η επικοινωνία γίνεται σε πραγματικό χρόνο. Ενώ, υπάρχουν και τα εργαλεία ασύγχρονης ηλεκτρονικής επικοινωνίας, όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (*e mail*) και τα ιστολόγια (*blogs*), με τα οποία η επικοινωνία είναι πιο ευέλικτη, αφού δεν απαιτείται η ταυτόχρονη σύνδεση των

συμμετεχόντων. Τέλος, υπάρχουν εργαλεία που συνδυάζουν τη σύγχρονη με την ασύγχρονη επικοινωνία, όπως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

3.1 Εργαλεία σύγχρονης επικοινωνίας για τη διεξαγωγή του ηλεκτρονικού *tandem*

3.1.1 Chat

Ένα από τα εργαλεία σύγχρονης επικοινωνίας είναι το *chat*, το οποίο διεξάγεται σε ειδικά διαμορφωμένους διαδικτυακούς χώρους, τα λεγόμενα *chat rooms*. Σ' αυτήν την περίπτωση η επικοινωνία είναι άμεση και γίνεται σε πραγματικό χρόνο. Σύμφωνα με τον Cziko (2004), υπάρχουν πολλές διαθέσιμες δωρεάν υπηρεσίες *chat*, όπως τα *AOL Instant Messenger*, *Yahoo Messenger*, *MSN*, *Windows Messenger* και *PalTalk*.

Το μέσο διεξαγωγής της συζήτησης είναι ο γραπτός λόγος, ο οποίος, όμως, όπως σημειώνουν ερευνητές (Cziko, 2004; Lera, 2006), έχει αρκετά χαρακτηριστικά του προφορικού. Τα στοιχεία αυτής της επικοινωνίας που παραπέμπουν σε προφορικό λόγο είναι δύο. Από τη μία πλευρά, απαιτείται μία γρήγορη απάντηση από τον συμμετέχοντα, γεγονός που δεν του εξασφαλίζει χρόνο για να σκεφτεί την ερώτηση και να επεξεργαστεί την απάντηση του, όπως συμβαίνει και στην διεξαγωγή μίας προφορικής συζήτησης. Από την άλλη πλευρά, το ύφος, στο οποίο διεξάγεται η επικοινωνία, δεν είναι επίσημο, αντίθετα είναι απλό και καθημερινό, όπως ακριβώς συμβαίνει σε μία προφορική συνομιλία.

Κάποιες διαφορές, ωστόσο, που επισημαίνει ο Cziko (2004) και έχουν αποδειχθεί με εμπειρικό τρόπο (Fernández García / Martínez Arbelaz, 2002; Lee, 2004) συνίστανται στο γεγονός ότι σ' αυτό το είδος της επικοινωνίας δεν επιστρατεύονται παραγωγιστικά στοιχεία (επιτονισμός, παύσεις, κινήσεις, κλπ.), όπως συμβαίνει σε μία προφορική ανταλλαγή πληροφοριών. Όπως επίσης, οι κανόνες που διέπουν τις εναλλαγές του λόγου σ' αυτού του είδους την επικοινωνία είναι διαφορετικοί από αυτούς του προφορικού λόγου ή δεν υπάρχουν καθόλου.

Η όλη διαδικασία του *chat* πρέπει να εξυπηρετεί τους σκοπούς του *tandem* και να ωφελεί με τον ίδιο τρόπο και τους δύο σπουδαστές. Γι' αυτό, ο χρόνος της επικοινωνίας τους μοιράζεται ανάμεσα στις δύο γλώσσες. Ο μισός χρόνος αφιερώνεται στην μία γλώσσα και ο υπόλοιπος στην άλλη. Μ' αυτόν τον τρόπο, δίνεται η δυνατότητα στους σπουδαστές να εκφραστούν στην ΞΓ, αλλά και να έρθουν σε επαφή με τις γλωσσικές παραγωγές ενός φυσικού ομιλητή.

Οι θετικές πλευρές της επιλογής του *chat* για τη διεξαγωγή του ηλεκτρονικού *tandem*, σύμφωνα με τη Lera (2006), συνίστανται στο γεγονός ότι η χρήση του είναι εύκολη και δεν απαιτούνται ειδικές γνώσεις πληροφορικής από τους σπουδαστές. Επίσης, είναι πολύ σημαντικό ότι η πλειοψηφία των *chat* επιτρέπει την αποθήκευση τους, γεγονός που δίνει τη δυνατότητα ανάλυσης τους τόσο από τους ίδιους τους σπουδαστές όσο και από τους καθηγητές τους.

3.1.2 Τηλεδιάσκεψη (*videoconference*)

Η τηλεδιάσκεψη είναι ένα εργαλείο σύγχρονης επικοινωνίας, που επιτρέπει τη ζωντανή, άμεση και αμφίδρομη προφορική επικοινωνία δια μέσου του διαδικτύου (Lera, 2006). Τα τεχνολογικά μέσα που απαιτούνται για την πραγματοποίηση τηλεδιάσκεψης είναι ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής, μία σύνδεση στο διαδίκτυο με γραμμή *ADSL* υψηλών ταχυτήτων, μία κάμερα τηλεδιάσκεψης, ένα βίντεο και μία τηλεφωνική συσκευή. Τα συγκεκριμένα μέσα είναι απαραίτητα γιατί εξασφαλίζουν τη μεταφορά διαφορετικών τύπων πληροφοριών (εικόνας, ήχου και κειμένου).

Η υπηρεσία της τηλεδιάσκεψης προσφέρεται δωρεάν από τη *Microsoft*, εφόσον είναι εγκατεστημένο το πρόγραμμα της στον υπολογιστή, είναι το λεγόμενο *Skype*.

Ωστόσο, το συγκεκριμένο πρόγραμμα δεν καλύπτει τις εξειδικευμένες ανάγκες που έχει ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον. Γι' αυτό το λόγο, δημιουργήθηκαν ειδικά λογισμικά, που παρέχουν υπηρεσίες προσαρμοσμένες σ' αυτές τις ανάγκες (*whiteboard*, ανέβασμα, παρουσίαση και αποθήκευση ψηφιακού υλικού, καταγραφή και αποθήκευση της διαδικασίας). Κάποιες από τα πιο διαδεδομένες εφαρμογές εκπαιδευτικής τηλεδιάσκεψης είναι το *Centra*, το *Illuminate*, και το *Wimba*.

Παρ' όλο που το συγκεκριμένο εργαλείο θεωρείται πολύ ωφέλιμο από παιδαγωγικής άποψης για την εκμάθηση της ΞΓ, ωστόσο η χρήση του δεν είναι πολύ διαδεδομένη στα προγράμματα *tandem*. Αιτία της περιορισμένης χρήσης του είναι το γεγονός ότι οι τεχνολογικές προδιαγραφές και προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη λειτουργία του δεν συντρέχουν σε όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Επιπλέον, συχνά κατά την εφαρμογή της διαδικασίας προκύπτουν τεχνικά θέματα, που δυσκολεύουν την επικοινωνία και απομακρύνουν τους συμμετέχοντες από τους εκπαιδευτικούς τους στόχους.

3.1.3 Οι εικονικοί κόσμοι (*MUVES*)

Όπως προαναφέρθηκε, πρωταρχικός στόχος του *e tandem* αποτελεί η κάλυψη της ανάγκης για άμεση πραγματική επικοινωνία του μαθητή της ΞΓ με φυσικούς ομιλητές της. Σύμφωνα με τους Αρβανίτη και Παναγιωτίδη (2009), η ανάγκη αυτή καλύπτεται στοιχειωδώς από το *chat* και την τηλεδιάσκεψη, ωστόσο ικανοποιείται ολοκληρωτικά μέσω των εικονικών κόσμων.

Οι εικονικοί κόσμοι είναι τρισδιάστατα ψηφιακά περιβάλλοντα, στα οποία οι χρήστες συμμετέχουν μέσω ενός ψηφιακού αντιπροσώπου (*avatar*). Τα *avatars* μπορεί να έχουν όποια μορφή επιλέξει ο χρήστης: ανθρώπινη, ζώου ή κάποιου φανταστικού πλάσματος. Οι χρήστες κινούνται στο ψηφιακό περιβάλλον και μπορούν να συνομιλήσουν προφορικά ή γραπτά με άλλους επισκέπτες που βρίσκονται στο ίδιο σημείο με αυτούς και μπορεί να προέρχονται από οποιαδήποτε χώρα του κόσμου. Η χρησιμότητα αυτού του εργαλείου για το ηλεκτρονικό *tandem* είναι προφανής, αφού δημιουργεί συνθήκες προσωπικής και άμεσης επαφής με φυσικούς ομιλητές της ΞΓ και προσφέρει εμπειρίες εικονικής πραγματικότητας, όπως θα συνέβαινε αν ο μαθητής βρισκόταν στη χώρα, που ομιλείται η ΞΓ.

Σύμφωνα με την Κατσούδη (2011), ένας από τους πιο δημοφιλείς τρισδιάστατους εικονικούς κόσμους αποτελεί το *Second Life*, το οποίο κατασκεύασε και διαχειρίζεται η εταιρεία *Linden Lab*. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να κατεβάσουν το συγκεκριμένο λογισμικό από το δικτυακό τόπο της εταιρείας, αφού ανοίξουν λογαριασμό και να δημιουργήσουν το δικό τους εικονικό περιβάλλον χρησιμοποιώντας τα εργαλεία σχεδιασμού που τους παρέχονται. Υπάρχει η δυνατότητα αναπαράστασης όλων των δραστηριοτήτων της πραγματικής, καθημερινής ζωής των ανθρώπων και ο κάθε χρήστης συμμετέχει εκεί που επιθυμεί. Τέλος να σημειωθεί ότι το *Second Life* είναι ένα σύστημα που διατίθεται δωρεάν, γεγονός που το κάνει πολύ ελκυστικό για οποιοδήποτε εκπαιδευτικό ίδρυμα.

3.2 Εργαλεία ασύγχρονης επικοινωνίας για τη διεξαγωγή του ηλεκτρονικού *tandem*

3.2.1 Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (*e mail*)

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο είναι μία μορφή γραπτής, ασύγχρονης επικοινωνίας μέσω διαδικτύου μεταξύ δύο ή περισσότερων ατόμων. Η συγκεκριμένη υπηρεσία προσφέρεται δωρεάν από πολλές εταιρείες, για παράδειγμα τη συγκεκριμένη υπηρεσία προσφέρει η *Google (gmail.com)*, η *Yahoo Group (yahoo.com)* και η

Microsoft (hotmail.com). Αρκεί, ο ενδιαφερόμενος να ακολουθήσει κάποια απλά βήματα και άμεσα του προσφέρεται η ηλεκτρονική διεύθυνση του ταχυδρομείου του. Όσον αφορά τη χρήση του συγκεκριμένου εργαλείου για την πραγματοποίηση του ηλεκτρονικού *tandem*, σύμφωνα με τον Cziko (2004), είναι ο πιο διαδεδομένος τρόπος. Γι' αυτό, και το πρώτο δίκτυο ηλεκτρονικού *tandem* που δημιουργήθηκε το 1994 από τον Brammerts, περιελάμβανε και τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου *The International Email Tandem Network*. Στο συγκεκριμένο δίκτυο, όπως αναφέρει η Ushioda (2000), συμμετέχουν εκπαιδευτικοί οργανισμοί από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες και έχουν δημιουργηθεί 30 διαφορετικά δίγλωσσα υποδίκτυα. Ο ενδιαφερόμενος έχει πρόσβαση σε μία βάση δεδομένων, όπου μπορεί να αναζητήσει συνομιλητή. Επίσης, το δίκτυο διαθέτει συνεργάτες, που προσφέρουν τεχνική υποστήριξη και συμβουλές στους συμμετέχοντες στα ζευγάρια *tandem*.

Σύμφωνα με τον Cziko (2004), πρόκειται για μία ασύγχρονη μορφή ανταλλαγής κειμένων κατά την οποία ο μισός χρόνος μοιράζεται ανάμεσα στις δύο γλώσσες των μελών της ομάδας. Δηλαδή όταν πρόκειται για έναν Έλληνα, που θέλει να μάθει Ισπανικά, και έναν Ισπανό, που θέλει να μάθει Ελληνικά, ο μισός χρόνος αφιερώνεται στην ανταλλαγή πληροφοριών στα Ελληνικά και ο άλλος μισός στα Ισπανικά. Με αυτόν τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα στο κάθε μέλος να καλλιεργήσει την δεξιότητα του στην παραγωγή γραπτού λόγου στην ΞΓ άλλα και να έρθει σε επαφή με αυθεντικά γραπτά κείμενα στην ΞΓ, που έχουν παραχθεί από φυσικό ομιλητή.

Η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για τη διεξαγωγή της διαδικασίας *tandem* παρουσιάζει κάποια ξεκάθαρα πλεονεκτήματα. Όπως υποστηρίζει ο Cziko (2004), η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είναι διαδεδομένη, εύκολα διαθέσιμη και δεν απαιτεί ειδικές γνώσεις πληροφορικής. Σχετικά με το κόστος του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όπως είδαμε, η απόκτηση ενός λογαριασμού είναι δωρεάν, ενώ η πρόσβαση σ' αυτό μπορεί να γίνει μέσω μίας απλής σύνδεσης στο διαδίκτυο, της οποίας το κόστος πλέον είναι πολύ χαμηλό.

Επίσης, όπως προσθέτει ο ίδιος συγγραφέας, η ασύγχρονη μορφή της όλης διαδικασίας δίνει τη δυνατότητα στα μέλη της ομάδας να συμμετέχουν στη συνομιλία όποια στιγμή είναι κατάλληλη γι' αυτούς. Μπορούν να μελετήσουν το μήνυμα που τους έχει αποσταλεί, να συντάξουν τη δική τους απάντηση και να την διορθώσουν, αν χρειαστεί. Με αυτόν τον τρόπο, οι συμμετέχοντες απελευθερώνονται από τον περιορισμό του χρόνου. Εξάλλου, οι αποθηκευμένες συνομιλίες αποτελούν ένα εκπαιδευτικό υλικό, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους ίδιους τους συμμετέχοντες ή τους διδάσκοντες. Επίσης, το συγκεκριμένο υλικό μπορεί να αποτελέσει μία βάση δεδομένων, που μπορεί να αναλυθεί από τους ερευνητές που ασχολούνται με τη διαδικασία *tandem*.

Ωστόσο, όπως σημειώνει η Ushioda (2000), η συγκεκριμένη διαδικασία πρέπει να διεξάγεται μέσα σε ένα οργανωμένο, ελεγχόμενο παιδαγωγικό πλαίσιο, που λειτουργεί με συγκεκριμένες αρχές και έχει συγκεκριμένους παιδαγωγικούς στόχους εκμάθησης της ΞΓ. Σε αντίθετη περίπτωση, το *tandem* μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μπορεί να εκφυλιστεί σε μία απλή ανταλλαγή αλληλογραφίας.

Ο καθορισμός των αρχών της διαδικασίας δεν αρκεί, όμως, όπως υπογραμμίζει η Ushioda (2000), αν δεν μπορούν να εναρμονιστούν με αυτές τα μέλη της ομάδας *tandem*. Επιπλέον, υπάρχει ο κίνδυνος το κάθε μέλος της ομάδας να αντιμετωπίζει με διαφορετικό τρόπο τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την συγκεκριμένη διαδικασία. Κάποιος, για παράδειγμα, μπορεί να μην στέλνει ηλεκτρονικά μηνύματα με την συχνότητα που του έχει υποδειχθεί ή μπορεί να σταματήσει τελείως να γράφει. Τέλος, σύμφωνα με την Ushioda (2000), ένας άλλος παράγοντας, που πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν μας για την επιτυχία του *tandem* μέσω ηλεκτρονικού

ταχυδρομείου, είναι η ικανότητα αυτόνομης λειτουργίας του ίδιου του σπουδαστή. Δυστυχώς, ο συμβατικός, παραδοσιακός τρόπος εκμάθησης των ΞΓ δεν καλλιεργεί αυτήν την ικανότητα, με αποτέλεσμα η πλειοψηφία των σπουδαστών να μην μπορεί να λειτουργήσει, όπως απαιτεί η διαδικασία *tandem*.

Αν λάβουμε υπ' όψιν μας ότι σε αυτή τη μέθοδο εκμάθησης της ΞΓ ο σπουδαστής πρέπει ο ίδιος να ελέγχει την εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή, πρέπει να επιλέξει το περιεχόμενο, να θέσει τους στόχους, να οργανώσει και να αξιολογήσει τη δουλειά του, καταλαβαίνουμε ότι απαιτείται από τον σπουδαστή μία ωριμότητα, που δύσκολα μπορεί να αποκτήσει κάποιος που συμμετέχει στην παραδοσιακή εκπαιδευτική διαδικασία.

3.2.2 Ιστολόγιο (*blog*)

Ένα άλλο εργαλείο ασύγχρονης επικοινωνίας του *Web 2.0*, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διαδικασία *tandem*, είναι το ιστολόγιο, το λεγόμενο *blog*. Σύμφωνα με την Τσιαντούλα (2009), η λέξη *blog* στα αγγλικά προέρχεται από τις λέξεις *web* και *log*. Ενώ στα ελληνικά ο όρος ιστολόγιο είναι σύντμηση των λέξεων ιστοσελίδα και ημερολόγιο. Πρόκειται για ηλεκτρονική σελίδα, στην οποία μπορούν να αναρτηθούν κείμενα, φωτογραφίες, αρχεία με εικόνα και ήχο και άλλο υλικό με χρονολογική σειρά. Η πρόσβαση είναι εύκολη, αφού απαιτείται μία απλή σύνδεση στο διαδίκτυο και ελεύθερη, αφού δεν απαιτούνται κωδικοί από τους επισκέπτες.

Η δημιουργία και η χρήση ενός ιστολογίου είναι απλή και με χαμηλό κόστος. Η υπηρεσία αυτή προσφέρεται δωρεάν από τη *Google*, είναι το πρόγραμμα *blogger*. Ο χρήστης ακολουθώντας κάποια απλά βήματα μπορεί να δημιουργήσει το δικό του προσωπικό *blog* διαμορφώνοντας το σύμφωνα με την αισθητική και τους σκοπούς του. Γι' αυτούς τους λόγους, έχει σημειωθεί ραγδαία εξάπλωση στη χρήση των ιστολογίων και στην εκπαίδευση αλλά και σε άλλους τομείς.

Σχετικά με τη χρησιμοποίηση του συγκεκριμένου εργαλείου στο πρόγραμμα *tandem*, σύμφωνα με τη Lera (2006), παρουσιάζονται κάποια πλεονεκτήματα σε σχέση με άλλα εργαλεία, αλλά υπάρχουν και ζητήματα που μπορεί να προκύψουν. Το γεγονός ότι μπορεί να έχουν πρόσβαση σ' αυτό όλοι οι συμμετέχοντες ενός προγράμματος και όχι μόνο τα δύο μέλη της ομάδας μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα από παιδαγωγικής απόψεως, γιατί μ' αυτόν τον τρόπο, εμπλουτίζεται το *blog* με διαφορετικές απόψεις και αποφεύγονται πιθανά προβλήματα που θα μπορούσαν να προκύψουν από την επικοινωνία μεταξύ δύο μόνο ατόμων. Από την άλλη πλευρά, όμως, ο δημόσιος χαρακτήρας των *blogs* εγκυμονεί τον κίνδυνο της παρέμβασης από άτομα άσχετα με το *tandem*, η οποία μπορεί να απομακρύνει τους συμμετέχοντες από τους στόχους τους στην εκμάθηση της ΞΓ.

3.3 Συνδυαστικά εργαλεία σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας για τη διεξαγωγή του ηλεκτρονικού *tandem*

3.3.1 Μέσα κοινωνικής δικτύωσης (*Social media*)

Όπως προαναφέρθηκε, μία από τις καινούργιες δυνατότητες που προσφέρει το *Web 2.0* είναι η δημιουργία *on line* κοινοτήτων. Η υπηρεσία αυτή προσφέρεται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, που επιτρέπουν το σχηματισμό ενός δικτύου φιλίας μεταξύ ατόμων που έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα, πολιτικές πεποιθήσεις, χόμπι, κλπ. Τα πιο δημοφιλή μέσα δικτύωσης είναι το *facebook* και το *twitter*, τα οποία έχουν εκατομμύρια χρήστες σε όλο τον κόσμο.

Σύμφωνα με τις Παπαβασιλείου και Ραπτοπούλου (2011), οι βασικότερες υπηρεσίες που προσφέρουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι ο διαμοιρασμός περιεχομένου (φωτογραφιών, *video*, ανακοινώσεων) και η επικοινωνία. Τα κανάλια επικοινωνίας

που προσφέρονται είναι πολλά και διαφορετικά. Συγκεκριμένα, παρέχεται η δυνατότητα ανταλλαγής μηνυμάτων δημόσια στο προφίλ του χρήστη, αλλά και ιδιωτικά μέσω υπηρεσίας παραπλήσιας αυτής του *e mail*. Παράλληλα, προσφέρεται ο μηχανισμός της σύγχρονης επικοινωνίας (μέσω *chatroom*) και η πρόσβαση μέσω κινητού και *tablets*.

Οι πολλαπλές υπηρεσίες και οι διαφορετικές μορφές επικοινωνίας που προσφέρονται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως είναι φανερό, διευκολύνουν τη διεξαγωγή του ηλεκτρονικού *tandem*. Η ευκολία της χρήσης των συγκεκριμένων μέσων καθώς και η εξοικείωση κυρίως των εφήβων με αυτά αποτελούν επιπλέον χαρακτηριστικά, που κάνουν τη χρησιμότητα τους στη διδασκαλία των ΞΓ και στη διεξαγωγή του ηλεκτρονικού *tandem* πολύ μεγάλη.

4. Συμπέρασμα

Είναι προφανές ότι το ηλεκτρονικό *tandem*, με τις αμέτρητες καινούργιες δυνατότητες που του δίνουν τα ψηφιακά εργαλεία του *Web 2.0*, αποτελεί μια διαδικασία που μπορεί να επιφέρει μόνο θετικά αποτελέσματα στην εκμάθηση της ΞΓ. Η συμβολή του μπορεί να είναι σημαντική τόσο στα προγράμματα εξ' αποστάσεως όσο και σε αυτά με τη φυσική παρουσία. Σε συνδυασμό με άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, το ηλεκτρονικό *tandem* μπορεί να γίνει ένα πολύτιμο όπλο στα χέρια του διδάσκοντα ώστε να καταφέρει να επιτύχει τους εκπαιδευτικούς του στόχους, που στην διαδικασία της εκμάθησης της ΞΓ δεν μπορεί να είναι άλλοι από την βελτίωση του γλωσσικού επιπέδου και την ανάπτυξη όλων των γλωσσικών ικανοτήτων του μαθητή στην ΞΓ.

Βιβλιογραφία

- Αρβανίτης, Π. και Παναγιωτίδης, Π. (2009). *Web 2.0, e Learning 2.0 και εκμάθηση ξένων γλωσσών. Syn-thèses*, p. 45 - 59
- Cziko, G. (2004). Electronic Tandem Language Learning (e tandem): A third approach to second language learning for the 21st Century. *CALICO Journal*, 22 (1), p. 25 – 39.
- Δογορίτη, Ελ. (2003). Νέες προοπτικές στη διδασκαλία της γαλλικής γλώσσας με τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. 2^ο Συνέδριο για τις ΤΠΕ στην Εκπαίδευση, Σύρος, σελ. 549 – 555.
- Fernández García, M. / Martínez Arbelaiz, A. (2002). Negotiation of meaning in nonnative speaker – nonnative speaker synchronous discussions. *CALICO Journal*, 19 (2), 279 – 294.
- Κατσούδη, Δ. (2011). Εικονικά περιβάλλοντα και ξενόγλωσση μάθηση – Αξιοποίηση της παιγνιώδους και αλληλεπιδραστικής φύσης του Second Life στην διδακτική πράξη. 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ *Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη*, Σύρος, σελ. 1 – 5.
- Lee, L. (2004). Learners' perspectives on networked collaborative interaction with native speakers of Spanish in the U.S. *Language Learning and Technology*, 8 (1), 83 – 100.
- Lera, M. (2006). *Aprendizaje en tándem: herramientas de trabajo*. Πρακτικά του πρώτου εικονικού συνεδρίου E/LE. Biblioteca CVE/LE. Διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://congresoale.net/biblioteca/index.php?option=com_content&task=view&id=89&Itemid=47
- Little, D. / Brammerts, H. (1996). A guide to language learning in tandem via the Internet, *CLCS Occasional Paper Number 46*, 9 – 22. Dublin: Trinity College, Centre for Language and Communication Studies.
- Morán Manso, M. (1998). La enseñanza del E/LE con la metodología tándem. *ASELE Actas IX*. Διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/09/09_0414.pdf
- Παπαβασιλείου, Χρ. και Ραπτοπούλου, Χ. (2011). Social networks in education. Διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://learn20.wikispaces.com>
- Τσιαντούλα, Στ. (2009). Οι εφαρμογές του διαδικτύου στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: Γλωσσική

επικοινωνία και η διδασκαλία της Νεοελληνικής ως Δεύτερης / Ξένης Γλώσσας. Αριστοτέλειο
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ushioda, E. (2000). Tandem Language Learning via e – mail: from motivation to autonomy. *ReCall*, 12
(2), p. 121 – 128.